

BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMININ TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE ETKİSİ*

*Mesut BULUT***

ÖZET

Bilgi çağının yaşandığı günümüzde, bilgiye erişim daha kolay olmakla birlikte, bir o kadar zordur; çünkü bilgi teknolojisi ile birlikte bireyler; aynı anda birden fazla işle meşgul olmakta, bu yüzden, fizyolojik ve psikolojik olarak öğrenme eylemine odaklanamama sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır. Şüphesiz bu durum bireylerin eğitim-öğretimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu noktada, özellikle öğrenci ve öğretmen açısından beyin ve öğrenme psikolojisi önemle üzerinde durulması ve çalışmalara konu olması gereken bir konudur. Bu anlamda eğitim-öğretim programları da çağın gereklerine uygun olarak hazırlanmak ve uygulanmak durumundadır. Türkçe öğretim programı, içeriği ve bu içeriği uygulama noktasındaki öğretmen ve öğrenci önem kazanmaktadır. Eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde dil öğretimi önemli bir yere sahiptir. Bireyin kendini ifade etmesi, saygın bir konuma gelmesi, iyi bir iş sahibi olması, değişen dünya düzenine uyum sağlaması, kültür aktarımının sağlanması, ancak iyi bir dil eğitimi ve öğretimi ile mümkündür. Bu bağlamda, beyin odaklı olarak dil öğretimi ve öğrenimi önemli bir konudur. Her milletin veya devletin üzerinde ciddiyetle durduğu bir konudur. Değişen ve küreselleşen dünyada, eğitim-öğretim programları da sürekli değişiklikler yaşanmaktadır. Bu değişiklikler, Türkçe öğretiminde de kendini hissettirmek durumundadır; çünkü bir toplumu ve milleti ayakta tutan varlığını devam ettiren en önemli öğe dildir. Konuştuğumuz, yazdığımız dil olan Türkçemizin öğretimi konusunda birçok sorun bulunmaktadır. Araştırma, tarama modeli yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmada, beyin temelli öğrenme yaklaşımı çerçevesinde Türkçe eğitimi ve Türkçe öğretimi açısından değerlendirmelerde bulunulmuş, çeşitli sonuçlara ulaşılmış, önerilerde bulunulmuştur. Türkçe öğretimi ile ilgili sorunlara çözüm noktasında beyin temelli öğrenme yaklaşımı ve Türkçe öğretimi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Türkçe öğretimi ve Türkçe öğretim programından hareketle beyin temelli öğrenmenin Türkçeye yansımaları üzerine yaptığımız bu çalışmanın Türkçeye ve bu konuda yapılacak çalışmalara katkı sunması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme, beyin temelli öğrenme, Türkçe öğretimi.

*Bu makalenin “Özet” kısmı “Beyin Temelli Öğrenme ve Türkçe Öğretimi Üzerine Bir İnceleme” adıyla 7-9 Kasım 2013 tarihinde Antalya’da gerçekleştirilen 2nd World Conference on Educational and Instructional Studies-WCEIS’te bildiri olarak sunulmuştur.

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Bayburt Üniversitesi Bayburt Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: mesutbulut_77@yahoo.com

IMPACT OF BRAIN-BASED LEARNING APPROACH ON TURKISH EDUCATION

ABSTRACT

In today's information age, it is easier to have access to information but it is also difficult because individuals deal with many things at the same time with information technology. Therefore, the individual cannot focus on learning activity physiologically and psychologically. Undoubtedly, this condition has a negative effect on the individuals' education-teaching. In this regard learning psychology is an important point with regard to student and teacher and it must be the subject of the studies. Therefore, education-teaching programs must be prepared and implemented in accordance with the necessities of the time. Turkish education program, its content, and teacher and student to implement this program gain importance. Language teaching has an important place among the education-teaching activities and individuals' expressing themselves, having a reputable position, having a good career, adapting to the changing world order and promoting cultural transfer can be accomplished with a good language education and teaching. In this regard brain based language teaching and learning is an important topic which each nation or state takes very seriously. Education and teaching programs change continuously in the changing and globalising world. These changes are also felt in Turkish education because language is the most important factor which supports a society and a nation and maintains its existence. There are many problems about Turkish teaching, the language which we speak and write. The research was carried out with survey model. Various evaluations were made about Turkish education and Turkish teaching, various results were obtained, and some suggestions were made within the framework of brain-based learning approach in the research. The relation between the brain-based learning approach and Turkish teaching were taken into consideration during the solutions for the problems related to Turkish teaching. The aim of the study, which was carried out to examine the reflections of brain-based learning on Turkish with reference to Turkish education and Turkish teaching, is to make contributions to Turkish and the studies to be conducted about this topic.

Key Words: Learning, Brain-Based Learning, Turkish Instruction

Giriş

Bilgi çağı olan günümüzde, yoğun teknolojik gelişme ve bunun sonucunda bilgi alışverişi yaşanmakta ve değişimler olmaktadır. Bu değişimler, toplumları ve toplumları meydana getiren bireyleri de etkilemektedir. Bu etkileşim elbette bireylerin birtakım süreçlere yönelmesinde etkili olmuştur. Yaygın olarak kullanılan “bilgi toplumu” tabiri, bireylerin bilgi toplumu sürecine uyum sağlaması gerekliliğini ve eğitimin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Eğitim, genel tanımla istendik yönde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Eğitim, Türkçe Sözlükte “Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme, terbiye” TDK (2005:606)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

olarak tanımlanmaktadır. Kısaca eğitim, bireyin doğuştan sahip olduğu birtakım biyolojik özelliklerinin belli bir program ve sistem dâhilinde şekillenmesi sürecidir. “İnsanın kalıtsal güçlerinin geliştirilip istenen özelliklerle yoğunlaşmış bir kişiliğe kavuşması için kullanılacak önemli bir araç” (Varış, 1991). Günümüzde davranışa dayalı olarak ortaya çıkan öğrenme kavramı, eğitimin bir parçası ve can damarı mahiyetindedir. Yaşadığımız çağ olan bilgi çağını, her devlet veya her toplum en iyi şekilde değerlendirmek durumundadır; çünkü eğitim ve bilimde iyi olan bir toplum, bilgi çağında her türlü şartlara sahip olma konusunda her zaman daha avantajlı olacaktır. Bu bağlamda, insan beyni, beyin temelli öğrenme ve öğrenme psikolojisi, bütün dünyanın belli bir plan ve sistem dâhilinde üzerinde durduğu, önem verdiği konuların başında gelmektedir.

Millet olarak geleceğimize yapacağımız en önemli yatırımlardan biri hiç şüphesiz eğitimidir. Eğitim, bir ülkenin üretmesinin, gelişmesinin, kalkınmasının temelini oluşturur. Bu temel oluşturulması için, düşünen, anlayan, araştıran, sorgulayan, sorun çözen bireylerin yetiştirilmesi hayati önem arz etmektedir. Geleneksel eğitim anlayışı çağın gerisinde kaldığından dünyanın birçok ülkesi eğitim sistemlerini sorgulamış, yeniden düzenlemişlerdir. Yeni eğitim sisteminde bilgiye ulaşan, bilgiyi kullanan, üreten bireyler yetiştirilmesi temel hedef olarak görülmektedir (Güneş, 2012a: 1).

Ülkemizde 2004 yılında uygulanmaya başlanan yapılandırıcı öğrenme merkezli öğretim programı ile birlikte beyin temelli öğrenme yaklaşımı da yer almaktadır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı; kalıcı, zevkli, anlamlı öğrenme sürecidir diyebiliriz. Beynin yapısı ve fonksiyonlarının öğrenme üzerindeki etkisini inceleyen ve buna bağlı olarak ortaya çıkan bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu öğrenme modeline göre ‘insan beyninin hazır bulunuşluk düzeyine göre öğrenme gerçekleşir’ anlayışı hâkimdir. Ülkemizde eğitim-öğretim programları, sürekli değişiklikler geçirmektedir. Bu değişikliklerin bireylere uygulanması noktasında sorunlarla karşılaşmadığını söylemek en hafif tabiriyle fazla iyimserlik olur. Eğitim ve öğretim programları, işin uygulama safhasında olan öğretmen ve öğrencilerin beyinsel olarak bu programlara uygun şekilde davranmasını gerektirir; çünkü zihinsel olarak beynin öğrenmeye hazır olması, hem öğretmenin işini kolaylaştıracak hem de öğrenci açısından öğrenme eylemi kısa sürede gerçekleştirilmiş olacaktır. Bireysel olarak sorumlulukların çoğaldığı günümüz bilgi çağında, beyin temelli öğrenmenin hayati önem taşıdığı yapılan bilimsel çalışmalarla ortaya çıkmıştır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı ile öğrencilerin, kendisine sunulan bilgiyi almakla kalmayıp, yaratıcı düşünceye sahip olan, edindiği bilgileri eleştirel bir bakışla sorgulayan, öğrendiklerinin farkında olan, bunları anlamlandırma sürecinden geçiren ve uygulamayı bilen bireyler olarak yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Günümüzde çeşitli eğitim teorileri ortaya atılmaktadır. 1999’dan bu yana “*Öğrenen Beyin, Beyni Anlama ve Yeni Öğrenme Bilimine Doğru*” gibi beyin ile ilgili projeler destek görmektedir. Bu projelerde beyin nasıl çalıştığı, verilerin beyne nasıl işlendiği, öğrenmenin nasıl gerçekleştiği, projelerin sonucunda elde edilen bulguların eğitim, öğretim, okuma, yazma ve matematik öğrenmeye nasıl katkıda bulunabileceği, zihinsel becerilerin nasıl geliştirebileceğine yönelik önemli bulgular elde edilmiştir. Bu bağlamda eğitimciler ve beyin bilimciler bir araya gelip sonuçları paylaşmaktadırlar. Beyin araştırmaları ve eğitim alanındaki gelişmeler üzerine, birçok ülkede yapılandırmacı eğitim anlayışı benimsenmiştir. Bu yaklaşım, öğrenciyi merkeze alarak, öğrencinin yaşam boyu dil, sosyal ve zihinsel becerilerini geliştirmesini amaçlamaktadır. Günümüzde mevcut olan birtakım sorunların ekseninde düşünme, anlama, sorgulama, sorun çözme, araştırma, değerlendirme gibi zihinsel becerilerin geliştirilmesine önem verilmektedir. Öğrencilere bu beceriler kazandırılarak, öğrencilerin sosyalleşmelerinin sağlanması, çatışmaları yönetmesi, kendi başına sorunlarını çözmesi, davranış yerine dil ve zihinsel becerilerin geliştirilmesi bu eğitim anlayışıyla amaçlanmıştır (Güneş, 2012a: 2).

Eğitim-öğretim programlarında öğrencilerin; eleştiren, sorgulayan, yaratıcı, bilimsel düşünebilen, kendisini ifade edebilen, bilgi teknolojilerini kullanabilen, kültürel değerlerini

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmesi arzusu en önemli hedef kazanımlardır. Bilgiyi üreten ve bunu çevresine de ihraç edebilen toplum olmak için toplumdaki her ferden ilköğretimden yaşamlarının sonuna kadar, yaşam boyu öğrenme kapsamında, öğrenme sorumluluğu çerçevesinde öğrenmeyi kavramaları gerekmektedir. Bunun için sağlıklı bir beyin ve öğrenme ortamının bireyler için veya öğrenciler için uygun şekle getirilmesi gerekmektedir. Dil öğretimi de ancak böyle sağlıklı bir ortamda yapılabilir. Bunun için, devletler eğitim sistemleri ve politikaları belirler. Bu eğitim ve öğretim programlarını iyi bir şekilde hazırlanması ve uygulanması da en az programların kendisi kadar önemlidir. Bu yüzden öğrenci yetiştirilirken, öğretmenin de iyi yetiştirilmesi gerekir; çünkü öğretmen; günümüz eğitim modellerinde beyin temelli öğrenme yaklaşımı dâhil rehber konumundadır ve öğrenme eyleminde yeri çok önemlidir. Sağlıklı bir öğrenme ortamının oluşmasında, öğrenci merkezli bir eğitim ortamının oluşmasında öğretmen, ortamı oluşturmak konusunda öncü olmak durumundadır. Sağlıklı bir öğrenme ortamı sağlanamazsa öğrenme eylemi gerçekleşmez, dolayısıyla öğretmen de hedef kazanımları sağlayamaz.

Korku, kaygı ve stres kaynaklı birtakım negatif duygu ve düşünceler; bireylerin karar vermesini, problem çözmesini, sağlıklı davranışlar sergilemesini, öğrenmeye istekli oluşunu negatif anlamda etkiler ve analitik düşünmesini engeller. Bireylerde ortaya çıkan bu negatif duygular; bireyin beyninde tahribat yaratmakta ve bireyin geleneksel eğitimin ürünü olan ezberleme tekniğiyle sözde öğrenme girişimiyle sonuçlanmaktadır. Bunu önlemenin yolu; öğrenmeler ile ilgili bağlantılar kurarak, analitik ve yaratıcı düşünmenin yolunu açmaktır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı bu noktada devreye girmektedir. “Beyin zorlandığı zaman öğrenme artar. Örneğin, düşünme, hissetme ve fiziksel enerji harcamayı içeren yaratıcı işler, beynin çok sayıda bölümünün aynı anda çalışmasını sağlar. Tehdit altında iken ise, beyin kaçış moduna döner ve öğrenme zarar görür. Tehdit iç veya dış bilgi kaynaklarından gelebilir. Kızgın bir öğretmen, baskıcı bir öğrenme çevresi ya da kabadayılık yapan akranlar dış kaynaklı strese örnek olabilir. Not, sınav veya aile baskısından kaynaklanan negatif duygular ise iç stres kaynaklarına örnek olarak verilebilir (Lawson, 2001: Akt. Erduran-Avcı: 2007: 25). Bilim ve teknolojiye sürekli gelişmeler ve değişimler yaşanması, ülkelerin eğitim sistemlerinin birtakım değişimlere paralel olarak kendilerini yenilenmesini gerektirir. Bu anlamda iyi eğitilmiş, donanımlı bireylerin yetiştirilmesinin önemi artmaktadır. Bu nedenle bilgiye kolayca ulaşmak, bilgiyi kazanmak ve edinilen bu becerileri geliştirmek, önemle üzerinde durulması gereken bir konudur (Fidan ve Baykul, 1994: 10). Geçmişten günümüze öğrenme ve öğretme etkinlikleri tartışılmalıdır. Bilgi çağında bilgiye erişme ve onu kullanabilme yolları değişkenlikler göstermektedir. Bilgiye olan ihtiyaç farklı şekillerde olmakta, bilgiye ulaşmak ve bilgiyi bireylere ulaştırmak da beraberinde çaba harcamayı gerektirmektedir. Geleneksel öğretim modelinin ürünü olan öğretmen merkezli öğrenme modeli, yerini öğrenci merkezli öğrenme modeline bırakmıştır. Bu öğrenme modelinde öğrencinin araştıran, sorgulayan, eleştiren bir beyin yapısına sahip olunması esastır. Psikolojik, fizyolojik olarak karmaşık bir yapıya sahip olan insanoğlu, yaşamını kolaylaştıracak birtakım bilgileri, fayda sağlayan veya sağlamayan ayırımı yapmadan öğrenmek durumunda hisseder. İnsanlar, zihinsel süreçlerini beyni vasıtasıyla yürüttüğü için burada hem fizyolojik hem de zihinsel olarak beyin birçok işlevi yerine getirmektedir. Bu yüzden insanlar için vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Günümüz bilgi ve teknoloji çağında, öğrenciler açısından yoğun bir bilgi seli yaşanmaktadır. Öğrenciler, geleneksel eğitim anlayışında “işlenmeye hazır levhalar” olarak görülmekteydiler; fakat günümüz eğitim yaklaşımlarında ise öğrenci merkezli, kavrayarak ve özümseyerek öğrenmenin esas alındığı, bilginin öğrenen tarafından yapılandırıldığı, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi kavramlar ön plandadır (Özden, 2005: 17). Beyin temelli öğrenme, beynin insan üzerindeki etkisi paralelinde, beynin gücüne vurgu amaçlı olarak, “beyin bilimi” (brain science), “beyin - temel öğrenme” gibi kavramlarla ortaya çıkan, beyin, vücut, zihin ve sosyal

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

dünya arasındaki yeni bir paradigma olarak inşa edilmiştir (Duman, 2007: 50). Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, kalıcı ve anlamlı bir öğrenme için beyin merkezli olarak belirlenen kuralların özümsemesinin, bunlara riayet edilmesinin gerekliliğini içerir. Bu yaklaşıma göre, anlamlı ve kalıcı bir öğrenme için, biyolojik yapısı itibarıyla beynin işleyiş kurallarının benimsenmesi ve bu doğrultuda yapılandırılması önem kazanmaktadır. (Caine ve Caine, 2002: 4). Beyin temelli öğrenme yaklaşımı veya diğer adıyla nörofizyolojik öğrenme yaklaşımı; öğretmenin düzenleyici olarak görev aldığı, bireyin öğrenci merkezli olarak kendini gerçekleştirdiği, gerek bireysel gerekse grup çalışmaları olarak zengin bir öğrenme ortamının sağlandığı bir öğrenme yaklaşımıdır (Özden, 2005: 37). Son yıllarda beyin ile ilgili yapılan araştırmalar, beyin temelli öğrenmenin önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Günümüzde beyin temelli öğrenme yaklaşımları önem kazanmaya başlamış, bu konuda araştırmalar yapılmış; bu araştırmaların sonucunda öğrenme ve öğretme stratejilerinin çağın gereklerine uygun şekilde yeniden düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Beyin ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların eğitime yansması neticesinde beyin temelli öğrenme yaklaşımı, eğitim-öğretim faaliyetlerinde önem kazanmıştır. Bu yaklaşım, özellikle öğretim stratejileri, sınıf ortamı, teknoloji kullanımı, disiplin anlayışıyla, değerlendirme biçimleriyle eğitim alanında birçok şeyin değiştirilmesini sağlayacak önemli bir yeniliktir (Jensen, 1998: 1). Beyin araştırmalarının, beynin yapısı ve çalışma sistemine ilişkin elde edilen bulguları eğitim uygulamalarına yön verecek mahiyettedir. Beyin yoluyla öğrenmenin nasıl gerçekleştiğini anlamak ve öğretimi kolaylaştırmak için beynin temel bölümlerine ilişkin bilgi sahibi olmak önem arz etmektedir. Yapılan çalışmalar beyin sapı, limbik sistem ve neokorteks olmak üzere beynin üç temel bölümden oluştuğunu ve her birinin farklı görevleri olduğunu ortaya koymaktadır (Özden, 2003: 43-45).

Öğrenme; etkileşim kurma, yaşantısında kalıcı yönde uzun süreli davranış değişikliği oluşturma süreci, algılama, anlama ve kavrama faktörlerden oluşan, bireyin yaşamı boyunca tutum, davranış, düşünce yapısında ve sosyal ve kültürel yaşamında oluşan, süreklilik gösteren olumlu anlamdaki değişimlerdir. Bireylerin mutlu, güzel, refah içinde yaşamlarını idame etmelerinde bir araç görevindedir. Beyin ve öğrenme birbirinden bağımsız olarak düşünülemeyecek kadar önemlidir. Öğrenme eylemi ile beyin arasında doğrudan bir ilişki vardır. Kısaca Öğrenme, bireylerin davranışlarına yönelik olarak ortaya çıkan ve insanı diğer canlılardan ayıran beynimizin önemli fonksiyonları olarak değerlendirilmektedir.

Öğrenme Psikolojisi; öğrenme eyleminin bireyde nasıl tezahür edeceğine dair bütün kavram, ilke, öğretim stratejilerini inceleyen bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği, bilgilere nasıl ulaşıldığı, öğrenme ve öğretme süreçleri, öğrenmeyi etkileyen faktörler, öğrenme ilke, yöntem ve teknikleri öğrenme psikolojisinin kapsama alanlarıdır. Beyin, öğrenme psikolojisini doğrudan etkileyen önemli bir yere sahiptir. “Beynin iki yarı küresinden sol yarı kürede; mantıksal sıralama, karar verme, harfleri yorumlama, dil ile ilgili fikirlerin işlenmesi, düşüncelere yapı ve sıra verilmesi, fikirlerin sınıflandırılması, sayılarla ve hesaplarla ilgilenerek fikirlerin kritik analizinin yapılması ve vücudun sağ bölümünün kontrol edilmesi işlevleri yapılmaktadır. Sağ yarı kürede ise görsel şekillerin ve imajların (grafikler, haritalar ve çizgiler), uzamsal bilginin, kendiliğinden rastlantısal, açık uçlu fikirlerin işlenmesi, sezginin kullanılması, yeniliklere, belirsizliklerle ilgilenme ve vücudun sol bölgesini kontrol etme işlemleri yapılmaktadır. Beyin kabuğunun bağlantı kurucu alanları öğrenme, düşünme ve dil gibi yüksek beyin işlevleri ile ilgilidir. Beyin temelli öğrenme, öğrenmeyi beynin yapısı ve fonksiyonları üzerine inşa eder ve öğretime yönelik çıkarımlarda bulunur” (Caine ve Caine, 1994: Akt. Kutlu ve Korkmaz, 2010: 162-163). Bu özelliklere sahip olan beyin, zihinsel süreçlerin gerçekleştirildiği organ olması hasebiyle ayrı bir önem taşımaktadır. Düşünen, sosyal bir varlık olan insanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliği öğrenme kavramıdır. Bireyde öğrenmesini gerçekleştiren beyin, işlevleriyle adeta insanın can damarıdır. Günümüzde yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı ve onun paralelinde olan öğrenme yaklaşımlarından hareketle derslerde birçok yöntem ve teknik kullanılmaktadır. Bu

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

yöntem ve teknilerin amacı, en iyi şekilde öğrenme eylemini gerçekleştirmektir; fakat öğretmen merkezli bir anlayışla işlenen derslerde, derslerde öğrenme eyleminin genellikle düz anlatım dediğimiz tek bir yöntemle yapıldığı için, kalıcı yönde izli davranışlar ortaya çıkmamaktadır. Öğrencilerin dikkatinin çekilmesi, derste aktif olması, yaparak, yaşayarak öğrenmesi gibi birtakım amaçlar, geleneksel eğitim anlayışıyla gerçekleştirilememektedir. Bu yüzden beynin işlevleri göz ardı edilmeden, öğrenme psikolojisi de gözetilerek, öğrenme eyleminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda beyin temelli öğrenme yaklaşımı, önemle üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımının Amacı

Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, öğrenme eylemine tek açıdan bakmayan, farklı öğrenme stillerinin uygulanması gerektiğini savunan bir öğrenme yaklaşımıdır. Bu öğrenmenin temel amacı, bireylerde oluşan davranış değişikliğinin etkili bir şekilde, kalıcı yönde ve uzun süreli olarak gerçekleştirilmesidir.

Beyin temelli öğrenme ile ilgili özgün çalışmaları olan Duman (2007: 68)' a göre beyin temelli öğrenme, insan beyninin yapısına dayalı olarak ortaya çıkan, beynin en iyi biçimde çalıştırılmasının sağlanarak öğrenme ortamı için altyapının hazırlanması süreci olarak değerlendirmek mümkündür. Beyin temelli öğrenmenin amacı, bilginin ezberlenmesi değil anlamlı ve kalıcı bir şekilde öğrenilmesini sağlamak olarak tanımlamaktadır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, öğretimin sürekli gelişimi üzerine inşa edilmiş, beynin yapısı ve işlevlerine odaklı, geleneksel öğretim anlayışının aksine bireyin doğal olarak bilgiyi ve kalıcı davranış değişikliğini özümsemesini esas alan bir öğrenme kuramıdır. Beyin temelli öğrenme, anlamlı öğrenme için beynin işleyiş kurallarının kabul edilmesini ve öğretimin zihindeki bu kurallara göre örgütlenmesini içerir. Beyin temelli öğrenme, sağduyu, insan deneyimleri ve beyin araştırmalarının, sınıf ortamında nasıl faydalı araçlar ve ilkeler ortaya koyduğunu anlatan kapsamlı bir kavramdır (Duman, 2007). “Beyin Temelli Öğrenme yaklaşımı, beynin kendi doğal işleyişine ilişkin ilkelerine dayanan bir öğrenme biçimi ve en üst düzeyde dikkat, anlama, anlamlandırma ve bellek konularını odağına alan bir yaklaşım olma özelliği göstermektedir” (Baştuğ, 2007: 36). Bilimsel araştırma verileriyle ortaya konduğu üzere, beyin temelli öğrenme yaklaşımı *sağlam kafa sağlam vücutta bulunur* atasözünde belirtildiği gibi sağlıklı bir vücutta sağlıklı bir zihin ve beyin olur. Bu yüzden vücudumuzun önderi konumunda olan beyin her aşamada hayatî öneme sahiptir. Öğrenmenin lokomotifi olan beynimizin sağlıklı çalışması, beyin temelli öğrenme yaklaşımının sağlıklı bir şekilde işlemesine zemin hazırlar.

Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımının İlkeleri

Eğitime yeni bir bakış açısından bakan beyin temelli öğrenme yaklaşımı; öğrencilerin öğrendiklerini diğer öğrendikleriyle ilişkilendirmeleri, bağ kurmaları gerektiği hususlarını benimseyen bir öğrenme kuramıdır. Bu öğrenme modelinde, bireylerde doğal bir öğrenme yeteneği olduğu, fiziksel ve sosyal yönden bireylere ortam sağlanması gerektiği, dolayısıyla ‘beynin stresten uzak olması, kaygı ve tasanın düşük olması öğrenmeyi pozitif yönde etkiler’ anlayışı hâkimdir. İnsan beyninin işleyişine bağlı olarak şekillenen bir öğrenme stratejisidir. Doğal öğrenme sürecini göz ardı ettiği görüşünden hareketle, geleneksel öğretim modellerinin anlayışlarının aksine öğrenmenin doğal bir şekilde gerçekleştirilmesini savunan bir öğrenme kuramıdır. Anlamlı öğrenme veya doğal öğrenme süreci olarak nitelenen bu öğrenme modelinde, bireylerin duyu organlarını aktif kullanarak eğitim ve öğrenmeyi gerçekleştirmeleri söz konusudur.

Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, bilginin ezberlenmesi değil, anlamlandırılarak kavranması ve özümsemesidir. Burada davranışçı anlayışın yerine, bireyin beynin işlevlerini kendi sorgulayıcı tavrı, kendi seçimi ve inisiyatifi ile kullandığı öğrenme yaklaşımıdır. Beyin

temelli öğrenmenin uygulanması için birtakım sürecin varlığından söz edilebilir. Bu yaklaşımın uygulanabilmesi için amaç olarak belirlenmesi ve birbiri ile etkileşimli üç sürecin varlığından bahsedilebilir (Caine ve Caine, 2002: Akt. Baş, 2001: 490):

1. Rahatlatılmış Uyanıklık (Relaxed Alertness)

2. Derinlemesine Daldırma (Immersion)

3. Aktif Süreçleme (Active Processing)

1. Rahatlatılmış Uyanıklık (Relaxed Alertness): Güvenlik, rahatlık ve içsel motivasyonu içerir. Stres ortamından arınma, beyinsel yorgunluğun olmaması, duygusal farkındalık, öz güven duygusu, bilişsel farkındalık gibi süreçlerden oluşur. Birey rahat olduğu zaman, beyin olarak öğrenmeye istekli olur; fakat eğer o güdülenme sağlanamazsa öğrenme eylemi gerçekleşmez. Bu bağlamda bu aşama önem arz etmektedir.

2. Derinlemesine daldırma (Immersion): Anlamli içerik odaklanması, işbirliği, zengin öğrenme ortamı, tematik öğretim, deneyimler, işbirliği, birliktelik, bir amaç doğrultusunda bütünlük içinde program gibi süreçlerden oluşmaktadır. Bu aşama, bireylerin başbaşa kaldıkları içeriğe yoğunlaşma süreçlerinden oluşmaktadır.

3. Aktif süreçleme (active processing): Sorgulama, eleştirel bakış, içerik düzenlenmesi, anlamlandırma, korkusuzluk, bağlam ve bağlantıyı kapsamaktadır

Beyin temelli öğrenme; beynin işlev ve yapısına bağlı olarak, nöroloji, eğitim ve psikoloji bilim dallarının birbirleriyle olan ilişkilerinin neticesinde ortaya çıkan öğrenme şeklinin somutlaşmış hâlidir. Şu temel ilkeler üzerine inşa edilmiştir (Caine ve Caine, 2002: 86–92: Akt. Baş, 2010: 491):

- ❖ “Beyin paralel bir işlemcidir.
- ❖ Öğrenme fizyolojik bir olaydır.
- ❖ Kişi, kendine ulasan verilere anlam yüklemeye çalışır.
- ❖ Anlam yükleme örüntüleme (patterning) yoluyla olur.
- ❖ Örüntülemede duygular önemli bir yer teşkil eder.
- ❖ Beyin, parçaları ve bütünü aynı anda algılar.
- ❖ Öğrenme, hem odaklanmış dikkati, hem de çevresel algıyı içerir.
- ❖ Öğrenme kasıtlı (bilinçli) ve kasıtsız (bilinçsiz) süreçlerden oluşur.
- ❖ İki tür bellek vardır: uzamsal bellek ve mekanik öğrenme için sistemler dizisi.
- ❖ Olgu ve beceriler doğal uzamsal bellekte yapılandırıldığı zaman beyin daha iyi anlar ve hatırlar.
- ❖ Öğrenme, zihni zorlayan (challenging) etkinlikler artış gösterir ve tehditle engellenir. Her beyin kendine özgü bir özellik taşır”

Beyin temelli öğrenme yaklaşımının teorik temelleri, bize çeşitli veriler sunmaktadır. Bunlar; her birey ayrı bir dünyadır, farklı yaklaşımlarla eğitilmelidir. Öğrenmenin sağlıklı bir şekilde yapılması için uygun ortamların hazırlanması gerekmektedir. Öğrenme eylemlerinde beynin işlevleri basit bir şekilde anlaşılamayacak kadar derin ve karmaşıktır, belli bir çabayı ve sistemli yaklaşımı gerektirir. Derse veya öğrenme eylemine güdülenme ile beyin direkt ilişkilidir.

Öğrenme eyleminin kalıcı yönde olması, bilinçli bir yaklaşımı beraberinde getirir. Beyin bir sistem olduğuna göre, öğrenme eylemine planlı, programlı ve sistemli yaklaşılması gerekmektedir.

Beyin Temelli Öğrenmenin Stratejik Yaklaşımları

Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, beynin aktif bir şekilde bireyi nasıl etkilediğini, geleneksel öğrenme yöntemlerinin aksine başarının, öğrenmenin yüksek oranda nasıl gerçekleştiğini ortaya koyan bir yaklaşımdır. Bireylerin farklılıklarını esas alan, uygun ortamların oluşturulmasını temel alan bu yaklaşıma göre her öğrencinin öğrenme düzeyi, tutumu ve becerisi farklıdır. Bireysel farklılıkların dikkate alındığı, öğrenci başarısının artırılmasının hedeflendiği stratejik bir öğrenme yaklaşımıdır. Öğrencinin başarısını sağlamaya veya artırmaya yönelik öğrenme modelleri veya yaklaşımlarında temel stratejik yaklaşım; öğrenciye yönelik başarının yakalanmasıdır. Bu amaçla strateji veya diğer adıyla yaklaşım önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımında öğretmenlerin öğrencilerden en üst düzeyde başarı elde edebilmeleri için bazı stratejiler kullanmaları gereklidir. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı şu stratejik yaklaşımlarla gerçekleştirilmektedir (Jensen, 2000 ve Duman, 2007: Akt. Hasra, 2007: 41-42):

- ❖ “Öğrenilecek konuyla ilgili öğrencilerin ön bilgilerini kontrol edip bu bilgileri harekete geçirmek,
- ❖ Öğrenme için öğrencilere yeterli zaman vermek,
- ❖ Her bir öğrenciyle günlük iletişim içinde bulunmak ve yargılamadan ve tehditten uzak olumlu dönütler vermek,
- ❖ Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için yapılacak testler için öğrencileri zihinsel olarak hazırlamak,
- ❖ Öğrencilerin kendileri yaparak öğrenmelerine fırsat tanımak,
- ❖ Öğrencilere kendi öğrenmelerini kontrol edebilmeyi öğretmek,
- ❖ Öğrencilerin kendilerinin seçim yapmalarına fırsat sağlamak,
- ❖ Sınıf ortamında etkinlikler sırasında rekabet ortamı yaratmak,
- ❖ Öğrencilerin birbirlerine destek olmalarını sağlamak,
- ❖ Dersin hedeflerinden öğrencileri haberdar etmek,
- ❖ Beynin durmadan öğrenmesi imkânsız olduğu için öğrencilerin öğrendiklerini kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarmaları için gerekli boş zamanı sağlamak,
- ❖ Etkinlik ve materyallerin yenilik ve bilindiklik seviyelerini ayarlayabilmek,
- ❖ Öğrencilerin rahat olabilmeleri için espri, rol yapma, şaka konularında toleranslı yaklaşabilmek,
- ❖ Sınıf ortamındaki stresi dengeleyebilmek,
- ❖ Görsel ve işitsel materyaller ve teknolojik araçlardan mümkün olduğunca yararlanmak,
- ❖ Burada belirtilen stratejilerin veya hedeflerin gerçekleşmesi öğrencilerin her gün

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

olumlu geri dönütler almalarıyla desteklenmesine bağlıdır”

Öğrenme stratejileri, bireylerde eğitim-öğretim hedeflerinin gerçekleştirilmesi için yapılan sistematik ve bilinçli, programlı yaklaşımlar bütünüdür. Öğrenme stratejilerinin hedef kazanımlarının gerçekleşmesinde eğitim-öğretim programı ile birlikte, öğretmen ve öğrencinin tutum ve yaklaşımları çok önemlidir. Öğrencilerin ve öğrenme sürecinde rehberlik yapması beklenen öğretmenin tutumu ve yaptığı etkinlikler, öğrenmenin gerçekleşmesinde en önemli öğelerden biridir. Bu anlamda beyin temelli öğrenme yaklaşımı, birden fazla teknik ve yöntemi içerisinde barındırdığından, öğrenme sürecinde öğrencinin beyin olarak hazır bulunuşluk düzeyi ve etkinliklerin öğrenci düzeyine uygunluğu, bu sürecin başarısını etkileyen önemli etkenlerdir. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, eğitim-öğretimde öğrenme faaliyetinin temel yapısını içerir. Ayrıca bu yaklaşım, içerisinde karışık teknikleri derleyen ve içeren bir yaklaşım olma özelliği göstermektedir.

Beyin Temelli Öğrenme yaklaşımı içerisinde şu eğitimsel yaklaşımları barındırmaktadır (Spears ve Wilson, 2005: Akt. Erduran-Avcı, 2007: 40): “Öğrenme Stilleri, Kapsamlı Öğrenme, Çoklu Zekâ, İşbirlikli Öğrenme, Pratiğe Dönük Simülasyonlar, Probleme Dayalı Öğrenme, Hareket Eğitimi, Tematik Öğretim” Aktif öğrenme kapsamında, öğrenme sürecine öğrencilerin aktif katılımı, ancak kendi beyin güçlerinin farkında olmalarıyla mümkündür. Bu da kendi öğrenme stratejilerini oluşturmalarına bağlıdır. Her alanda olduğu gibi dil öğreniminde de uygun öğrenme stratejilerinin kullanımı çok önemlidir.

Beyin, İletişim ve Dil İlişkisi

Dil, önemli işlevleri yerine getiren, bireyin iletişimini sağlayan vazgeçilmez en temel iletişim aracıdır. Düşüncenin şekillendiği, bir forma girdiği beynin, dil üzerinde doğrudan etkisi vardır. “Eğitim sürecinde okuma, yazma, anlama, öğrenme, zihinde yapılandırma gibi işlemler dille gerçekleştirilmektedir. Okulda zihinsel, duygusal ve sosyal gelişmenin temel aracı dildir. Dil, iletişim kurma, duygu ve düşünceleri ifade etme, karşılıklı etkileşme, dış dünya ile bütünleşme, kültürü aktarma gibi süreçlerde önemli roller oynamaktadır. Ayrıca dil, bireyin kapasitesini sonuna kadar geliştirme, karmaşık sorunları çözme, bilimsel düşünme, çeşitli değerlere sahip olma ve giderek daha geniş bir dünya görüşü oluşturma gibi özellikleri doğrudan etkilemektedir” (Güneş, 2013: 605). Bu itibarla beyin, dil ve iletişim birbirlerinden bağımsız olarak düşünülemez. Beyin, düşünme eyleminin gerçekleştiği ve uygulandığı ana merkezdir. Beyinde başlayan bu süreç, dil vasıtasıyla iletişimle sonuçlanır. Bu kadar önemli olan beyin, iletişim ve dil ilişkisi ile ilgili olarak birçok bilimsel araştırma yapılmaktadır; fakat araştırmaların ilgili alanlara anlatılması noktasında sıkıntılarının olması, bilimsel gelişmelerden haberdar olamama gibi sorunlar, bu konudaki önemli sorunların başında gelmektedir. Nöroloji alanında uzman olan Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi Oğuz Tanrıdağ, dil ve beyin ilişkisi ile ilgili şu görüşleri dile getirmiştir: Dil; evrimsel, gelişimsel, biyolojik, sosyal ve kültürel bir iletişim aracıdır. Dilin gelişimsel özelliği vardır. Bu yüzden yaşam boyu gelişme göstermektedir. Biyolojik bir temele sahiptir. Beyin, dilin tek organı konumundadır ve sosyal iletişimin en önemli aracıdır. Dil ve edebiyatın oluşumunda yazılı ve sözlü bir iletişim aracı olduğundan kültürel boyutu göz ardı edilmemelidir (<http://egitim.milliyet.com.tr/dil-beyninneresinde/egitimdunyasi/detay/1687910/default.htm> erişim tarihi:19. 07. 2013). Sonuç olarak, beyinde başlayan duygu ve düşünceler, dil vasıtasıyla iletişime dönüşmektedir.

Leslie Hart, *İnsan Beyni ve Eğitimi* (1983) adlı kitabında sınıfların öğrenme yerleri olduğunu, dolayısıyla beynin de bir *öğrenme organı* olarak incelenmesi gerektiğini savunmaktadır. Hart da bir kıyaslamada bulunarak, beynin öğrenme işlevleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmadan verilen eğitimin, bir elin neye benzediğini veya nasıl hareket ettiğini bilmeden bir eldiven tasarlamaya çalışmakla eşdeğer olduğunu belirterek, beyin odaklı eğitimin önemini vurgulamaktadır (Akt. Yılmaz, 2006: 8).

Öğretmenler, dil öğrenimi ile ilgili olarak öğrenmeyi kolaylaştıran öğelerdir. Bir rehber işlevinde olan öğretmenler, aşağıdaki ilkeleri bir arada uygulamaları hâlinde başarıyı yakalayabilirler, aksi takdirde başarılı bir dil öğreniminin gerçekleşemeyeceği şu başlıklarla dile getirilmiştir (Dhority ve Jensen, 1998: Akt. Çiftpınar, 2012: 111):

- ❖ “Dil öğrenimi, tüm beynin çalışmasını gerektirmektedir.
- ❖ Dil öğrenimi, hem parçaların hem de bütünün bir süreç içerisinde olmasını kapsar.
- ❖ Beyin, doğal bir anlam oluşturunucudur.
- ❖ Beyin, en iyi öğrenmeyi ılımlı bir meydan okuma ve yüksek geri dönüşle öğrenir.
- ❖ Tehdit ve aşırı stres öğrenmeye zarar verir.
- ❖ Beyin, yüksek kalitede bilgiyle gelişir.
- ❖ Öğrenmemizin asıl kaynağı bilinç dışıdır.
- ❖ Duygular öğrenmeye esastır.
- ❖ Çoklu hafıza yolları geri çağırmaı kolaylaştırır.
- ❖ Tüm öğrenmeler zihin-vücut bağlantılıdır.
- ❖ Sosyal beynimiz dinlerken diğerlerinden daha çok gelişir.
- ❖ Beyin, bir dil içgüdüsüne sahiptir”

Dil, bireyler ile toplum arasında aidiyet duygusu yaratan, birey ve toplum arasında iletişimi sağlayan, toplumu diri tutan, toplumun kültürel ve sosyal varlığını devam ettiren en temel öğedir. Bu nedenledir ki bir toplumu ayakta tutan, neslin devamını sağlayan dilin eğitimi ve öğretimi çok önemlidir. Günümüzde çağdaş toplumun bir ferdi olarak bireyler; dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi birtakım dil öğrenme alanlarını etkili bir şekilde öğrenmek durumundadır; çünkü bilgi çağının gereği de budur. Bu noktada beyin temelli öğrenme yaklaşımı önemli işlevleri yerine getirmektedir.

Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi

İnsanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olan dil, bireylerin yaşamını etkileyen, biçimlendiren temel öğedir. Yaşamı boyunca hayatının her aşamasında birey dili kullanır, dil ile kendini ifade eder, iletişim kurar. Özellikle ana dil, bireyler açısından çok önemlidir. Aile ve çevrede başlayıp, okul ortamında pekiştirilen ana dil bireyin yaşamının vazgeçilmezidir. “Bireylere doğru, açık ve etkili bir iletişimi gerçekleştirebilecek dilsel beceriler kazandırma, onların düşünme güçlerini geliştirme, yetkinleştirme ve toplumsallaştırma süreçlerine katkıda bulunma, Türkçe öğretiminin temel amaçlarıdır” (Belet, 2005: ii). Türk milletinin dili olan Türkçenin, standart Türkçe ile konuşulan ve yazılan esas dil olarak kabul edilmesi, benimsenmesi, toplumun birliği ve beraberliği açısından çok önemlidir. Türkçenin etkili, güzel konuşulması ve yazılması herkes için önemlidir; çünkü Türkçe eğitimi ve öğretimine, millî bir mesele olarak bakılmalıdır. Ülkemizde “mahalli diller” elbette konuşulabilir; fakat dil birliği de bir milletin olmazsa olmaz koşuludur. Bu bağlamda bölgesel olarak mahalli dil veya diller kullanılsa da Türkçenin standart dil veya resmî dil ile konuşulması ve yazılması birlik açısından, devletin bekası açısından çok önemlidir. Özellikle ana dil öğretiminde ve öğreniminde sıkıntıların aşılması, ailede de standart dilin konuşulmasına imkân sağlanması; ana dil olarak Türkçenin pekiştirilmesine ve öğretimine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, ülkemizde özellikle dil öğreniminde sıkıntıların yaşandığı yerlerde beyin temelli öğrenme yaklaşımı odaklı dil eğitimi ve öğretiminin yapılması, millî birlik ve beraberliğin pekiştirilmesi açısından önem kazanmaktadır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımının stratejik

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

yönünün bu noktada ortaya konulması gerekir. Küreselleşen dünyadaki birtakım değişimlerin eğitimde de kendisini hissettirmesi elbette kaçınılmazdır. Eğitimdeki bu gelişmeler ışığında, ülkemizde öğretim programları yenilenmiştir. Türkçe öğretimindeki program değişikliğinin süreç odaklı olarak tam anlamıyla uygulanması gerekmektedir. Aksi takdirde program değişikliğinin hiçbir önemi kalmayacak; eğitim-öğretimdeki hedefler/kazanımlar da elde edilemeyecektir.

Küreselleşen dünyanın değişimleri bizleri de etkileyerek, davranışçı eğitim anlayışı bırakılmış, onu yerine yapılandırıcı yaklaşımla yeni ilk ve ortaöğretim programları hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı 2004 yılından itibaren yapılandırıcı yaklaşım merkezli olarak çoklu zekâ, öğrenci merkezli eğitim, beyin temelli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlılık, sarmal ve tematik yaklaşım, beceri ve etkinlik yaklaşımı gibi yaklaşımlar benimsenmiştir (Güneş, 2012a: 2). Günümüz eğitim anlayışlarının bir gereği olarak tüm dünyada yaygın bir şekilde benimsenen beyin temelli öğrenme yaklaşımı, yapılandırmacı eğitim anlayışıyla paraleldir. Yapararak ve yaşayarak öğrenmeyi esas alır. Dolayısıyla öğrenci merkezlidir. Bireylerde mevcut olan birtakım bilgi ve birikimin üzerine bir şeyler inşa etmeyi temel alan, bunlarla bağ kuran, her beynin farklı olduğunu temel alan, bu yüzden çoklu zekâ kuramından yararlanılması gerektiği görüşünü savunan bir öğrenme yaklaşımıdır. Bireylerin dil öğretiminde bu öğrenme modelinin kullanımı önem kazanmaktadır. Dil öğretiminin tarihi, kökü çok eskilere dayanmaktadır. Küreselleşen dünyada neslin devamı, kültürün korunması noktasında dil öğretimi, özellikle ana dil öğretimi önem kazanmıştır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı bu noktada, bilgilerin saklanabilmesi, bilgilerin kalıcı bir şekilde zihinde tutulabilmesi, beynin işlevsel ve ideal bir şekilde kullanılabilmesi, en önemlisi öğrenme eyleminin nasıl öğrenileceğini bize öğreten stratejik bir öğrenme yaklaşımıdır. Türkçe öğretiminde ise geleneksel öğretim anlayışının ürünü olan ezberleme tekniğinin aksine, yaparak yaşayarak, öğrenci merkezli, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurularak, öğrencilerin öğrenme eylemine odaklanmaları için, onlara en iyi ve en uygun öğrenme-öğretme ortamının sağlanması durumunda kalıcı yönde bir öğrenme daha kolay bir şekilde gerçekleşecektir.

Türkçe, dünyanın zengin ve köklü dillerinden birisidir. Bu kadar güzel ve etkili bir dilin öğretimi noktasında çeşitli sorunlar olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Türkçe Öğretim Programı'nda, öğrenci merkezli eğitim paralelinde, yaratıcı, eleştirebilen, sorgulayabilen, düşünebilen ve beynin işlevlerini iyi kullanabilen bireylerin yetiştirilmesinin hedeflendiği belirtilmektedir; fakat bu hedef kazanımlara ulaşmak için bireylerin fizyolojik ve beyinsel olarak hazır bulunuşluk düzeyleri ile ilgili somut birtakım hedeflerden bahsedilmemiştir. Özellikle öğrenci ve öğretmen psikolojisi önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Öğretmenin ve öğrencinin rolü, genel anlamda öğrenme özelde Türkçe öğretimi, dil öğretiminde dikkatle üzerinde durulması gereken konulardan başlıcalarıdır. Dünyada “eğitim” ile ilgili olarak yaşanan değişimler, dil öğretiminde de kendini göstermekte, yeni yaklaşımlar ve yöntemlerle dil öğretiminin yapılması zarureti ortaya çıkmaktadır. Türkçe öğretimine de bu bakış açısıyla yaklaşılması gerekmektedir.

Bilgi çağının yaşandığı dünyamızda yaşam boyu öğrenmenin gerçekleşmesinin en önemli aracı dildir. Okuma, yazma, anlama, sorgulama, düşünme, sorun çözme gibi birtakım işlemler dilin sunduğu imkânlar ile gerçekleşmektedir. Zihinsel, duygusal ve sosyal gelişmenin öncüsü olan dil; dünya ile uyum, kültür aktarımı gibi süreçlerin tamamını sağlar. Bununla birlikte değerler eğitiminin verilmesinde, hayata geniş bir pencereden bakılmasında, birçok sorunun üstesinden gelinmesinde, dil becerilerinin yaşam boyu geliştirilmesi noktasında önemi ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden dil becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak devletler, yeni yöntemler ve yaklaşımlar uygulanmaktadır (Güneş, 2012b: 124). Alyılmaz, *Türkçe öğretiminin sorunları* adlı çalışmada Türkçe öğretim programının yetersiz olduğunu, öğrenme alanlarıyla ilgili dengeli dağılımda bulunulmadığını, etkinlikler noktasında eksiklikler olduğunu, dolayısıyla öğrenci ve öğretmen işbirliğinin sağlanamadığını, öğrencilerin gelişim düzeylerinin gözetilmediğini, ilk okuma yazma öğretiminde öğrenci stillerinin göz önünde bulundurulmadığını, Türkçe eğitimi alanında öğretmen

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

eğitiminde yaşanan sıkıntıların belirlenen hedef kazanımların, öğrenmenin gerçekleşmesinde en büyük sorunlar olduğunu dile getirmiştir. (2010: 743-744). Eğitim- öğretim faaliyetlerinin vazgeçilmez öğelerinden olan ders kitaplarının ve yardımcı ders kitaplarının öğrenci merkezli bir anlayışla hazırlanamaması ve öğretmen merkezli anlayışın devam etmesi, farklı öğrenme stillerine açık kapı bırakılmaması Türkçe öğretiminin başta gelen sorunlarıdır. Ayrıca, Türkçe ders kitaplarının hazırlanması sürecinde sadece Türkçe-Edebiyat eğitimi alanıyla sınırlı olarak, eğitim bilimi açısından eksik yönlerin bulunması, Türkçe öğretimi için gerekli olan hem materyal hem de ders kitaplarının öğrenciyi öğrenmeye hazırlayacak, beyin olarak rahatlatacak şartlara sahip olmaması yine Türkçe eğitimindeki diğer önemli eksikliklerdir. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, bu sorunların bir kısmının asgari düzeye indirilmesine rol oynayacaktır. Nitekim Türkçe dersinde, öğrenme stratejilerinin ne kadar önemli olduğu, öğrenmeyi ne kadar etkilediğini, Belet ve Yaşar (2007), öğrenme stratejilerinin okuduğunu anlama ve yazma becerileri ile Türkçe dersine ilişkin tutumlara etkisini belirlemeye yönelik olarak yaptıkları araştırmalarında öğrenme stratejilerini kullanmanın okuduğunu anlama ve yazma becerilerini geliştirdiği ve öğrencilerin Türkçe dersine ilişkin olumlu tutumlar geliştirmeleri yönünde etkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Yabancı dil öğretimi için yoğun olarak kullanılan NLP (Neuro Linguistic Programming) adlı yöntem ve beyin odaklı dil öğretimi ve öğrenimi, beynin işlevlerinin ne kadar önemli olduğunu, Türkçe öğretiminde beynin işlevsel yapısının dikkate alınarak yapılmasının önemini ortaya koymaktadır. Türkçede toplumumuzun kültürel değerlerinin sözlü ve yazılı olarak ifade edilmesinde önemli rollere sahip olan ve “beynin önemi”ni belirten çok sayıda atasözü ve deyimlerimiz mevcuttur. Atasözü ve deyimlerimiz, toplum olarak direkt ya da dolaylı olarak beynin işlevlerinin farkında olduğumuzun önemli göstergelerindendir:

- ❖ **Ağustosta beyni kaynayanın zemheride kazanı kaynar:** Yazın çalışan kışın rahat eder. (*Atasözü*)
- ❖ **Beyin yıkamak:** Ruh bilimi. İnsanı, kendine özgü düşünce ve dünya görüşüne yabancılaştırmak, başka yönde düşünür ve davranır duruma getirmek amacıyla çeşitli yollarla etkilemek. (*Deyim*)
- ❖ **Beyni atmak:** Tepesi atmak. (*Deyim*)
- ❖ **Beyni bulanmak:** 1) sersemlemek, düşünemez olmak; 2) kötü bir şey sezinlemek. (*Deyim*)
- ❖ **Beyni karıncalanmak:** Zihin yorgunluğundan düşünemez olmak. (*Deyim*)
- ❖ **Beyni kaynamak:** Aşırı sıcaktan sersemlemek, bunalmak: Kızgın güneşin altında bütün gün beynim kaynıyor. (*Deyim*)
- ❖ **Beyni sıçramak:** Akıl başından gitmek: Akşam eve gelip de heykelin başını boyun yerinden çatlamış ve güzelim mermer başlığı tuzla buz olmuş görünce beynim sıçradı. -H. Taner. (*Deyim*)
- ❖ **Beyni sulanmak:** Düzgün düşünemez olmak, bunamak: Beyni sulanan bu ayyaş, iğrenç mahluku onlara anlatmakta ne fayda olabilirdi. (*Deyim*)
- ❖ **Beyninde şimşekler çakmak:** 1) çok üzölmek, sarsılmak; 2) zihninde birden bir düşünce doğmak. (*Deyim*)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

- ❖ **Beyninden vurulmuşa dönmek:** Beklenmedik bir durum karşısında olağanüstü bir üzüntü ve şaşkınlığa uğramak: Bu satırları okuyunca Mustafa beyninden vurulmuşa döndü. (**Deyim**)
- ❖ **Beynine girmek:** Herhangi bir konuda birisini yönlendirmek, ikna etmek. (**Deyim**)
- ❖ **Beynine vurmak:** İçki etkisiyle ne yaptığını bilemez duruma gelmek. (**Deyim**)
- ❖ **Beynini dağıtmak:** Öldürmek. (**Deyim**)
- ❖ **Beynini kemirmek:** Rahatsızlık vermek, huzurunu kaçırmak: İşte birkaç zamandır beynini kemiren şüphe: Ben deli miyim? (**Deyim**)
(http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri&kategoriget=atalst&kelimeget=beyin&hngget=tam erişim tarihi: 19. 07. 2013).

Yaşantının, bilginin, deneyimin ürünü olan atasözü ve deyimlerimize yansımış olan beynin işlevleri; günümüzde eğitimin özünü ve ana biçimlerini, görevlerini ve yollarını araştıran, sorgulayan, sorunlarına çözüm bulma konumunda olan herkesin üzerinde durması gereken önemli bir konudur. Beynin karmaşık yapısı, beyin ve dil arasındaki birtakım ilişkilerin pedagojik boyutunun önemini ortaya koymuş, öğretmenler arasında da kavram kargaşasına yol açması da söz konusu olmuştur. Bu noktada öğretmenlerden istenen tıp biliminde uzman olmaları değil, dil öğretimindeki sorunların kesin tespitinde öncü rol oynamaları, dil öğretimini etkili bir şekilde sağlamak için beynin çok yönlü işlevlerini bilmelerinin gerekliliğidir. Beyin odaklı öğrenimin dil odaklı olarak sorgulanması gerekmektedir (Yılmaz, 2006: 9). Türkçe öğretiminin amaçları çerçevesinde bireylerin kendilerini ifade etmeleri, psikolojik olarak rahat olmaları, iletişim kurabilmeleri için uygun ortamın sağlanması beynin işlevlerini yerine getirmesi için hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda kendimizi ifade noktasında rahat olmadığımız da yadsınamaz bir gerçektir. Doğduktan hemen sonra başlayan sürekli "Sus!.." nidalarıyla birlikte susturulan, sindirilen bireyler; anaokulundan ilkökula, ortaokuldan liseye aynı muameleye maruz kalmaktadır. Bu geleneksel yaklaşım, eğitim-öğretim ortamında geleneksel eğitim anlayışının tezahürü olarak sürekli karşımıza çıkmaktadır. Bu geleneksel öğretim anlayışı veya modeli maalesef üniversite sıralarında da aynı şekilde devam etmektedir. "Konuşmuyoruz, konuşamıyoruz, korkuyoruz, ürküyoruz" şikâyetleri ve "Neme lazım" mantığı, dil gelişiminde, Türkçe eğitimi ve öğretiminde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenci merkezli yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı, çoklu zekâ kuramı, beyin temelli öğrenme vb. çağın gereği olan öğrenme kuramları, her ne kadar eğitim programlarımızda olsa da bu kuramların uygulamalarında sıkıntı olduğu bilinen bir gerçektir. Farklı bakış açılarına sahip, eleştirel düşünebilen, özgüveni yüksek, bilinçli, kültürel seviyesi zengin, mutlu bireylerin yetişmesi aynı zamanda beynin işlevlerini iyi değerlendiren toplumlarda ve bireylerde görülebilecek vasıflardır. Türkçe dersi bu amaçlar çerçevesinde gerçekleştirilmelidir. Bu amaçların gerçekleştirilmesinde beyin temelli öğrenme modeli öncü rol oynayabilecek bir öğrenme modelidir.

Peder (2009), *Beyin temelli öğrenme modelinin Türkçe dersindeki akademik başarıya etkisi* adlı çalışmasının sonuçlarına göre "...Türkçe dersinde Beyin Temelli Öğrenme modelinin uygulandığı deney grubu ile yeni programı n gerektirdiği yöntem ve tekniklerin uygulandığı kontrol grubunun akademik başarıları arasında deney grubu lehine istatistiksel bakımdan anlamlı fark vardır. Türkçe Dersinde okuduğunu anlama alt öğrenme alanından seçilen ve 21 kazanım için hazırlanan 30 maddelik başarı testinde deney grubunda 22 maddede ve toplam 15 kazanımda %75.0 seviyesine ulaşılırken kontrol grubunda 30 maddenin sadece 2'sinde %75.0 seviyesine ulaşıldığı belirlenmiştir" (2009: IV-V). Bu çalışmada, beynin işlevlerini gözetten öğrenme modelinin başarı ile sonuçlandığı ortaya konmuştur.

Türkçe öğretimi sorunlarının asgari düzeye indirilmesi, bireylerin kendilerini rahatça ifade edebilmesi, öğrenme eylemine odaklanamama sorununun giderilmesi, kaygı ve stresin ortadan kaldırılması, öğrenme eylemi için bireysel farklılıkların gözetilmesi, bireyin ilgi ve ihtiyaçlarının ne olduğunun fark edilmesi ve buna uygun öğrenme modelleri geliştirilmesi, Türkçe öğretiminde beyin temelli öğrenme yaklaşımını önemli kılan temel etkenlerdir.

Öğrenci merkezli yeni eğitim sisteminde, öğrencilerin stres ortamından arındırılması, öğrenmeye hazır hâle gelmeleri, beyin olarak öğrenmeye hazır bulunuşluk düzeyinin dil öğreniminde önemli ve etkili olduğu yapılan bilimsel çalışmalarla ortaya konmuştur. Beynin fiziksel yapısı ve vücudumuzdaki konumu onun gizemli olmasına neden olmaktadır. Geleneksel öğretim yöntemleri, beynin doğal öğrenme sürecini göz ardı ettiği için öğrenciyi bilgiyi ezberlemeye yöneltmektedir. Beyin temelli öğrenme kuramında ise bireyler tam öğrenme düzeyinde, anlamlı öğrenirler ve kendi bilgilerini yapılandırır (Demirel, 2004). “Değişen sosyo-ekonomik düzeyi kavrayarak çağın koşullarına uyum sağlayan, anadilini etkili biçimde konuşan, okuduğunu anlayan, yazılı anlatımı ve etkili dinleme becerisi gelişmiş, karşılaştığı problemlere yaratıcı problemler üreten, çok boyutlu düşünen bireyler yetiştirmek, Türkçe dersinde geleneksel öğrenme yaklaşımlarının yanı sıra proje tabanlı öğrenme, senaryo tabanlı öğrenme modeli, problem çözme yöntemi, tam öğrenme modeli gibi modern öğretme-öğrenme yaklaşımlarının kullanılmasını gerektirmektedir. Bunu sağlayan model yaklaşımlardan birisi de Beyin Temelli Öğrenme modelidir” (Peder, 2009: 24). Ülkemizde gerek yabancı dil öğretiminde, gerekse ana dil öğretiminde sıkıntılar, sorunlar söz konusudur. “Türkçe öğretimini irdelemek amacıyla yapılan araştırmalar, anadili eğitiminin yeterli düzeyde verilmediğini ve anadili etkinliklerinin bilimsel ölçütler çerçevesinde planlanıp örgütlenerek sunulmadığını göstermektedir. Ayrıca, ilköğretimden başlayarak tüm eğitim basamaklarında öğrencilerin özellikle okuduğunu anlama, sözlü ve yazılı anlatım becerilerinde yetersiz kaldıkları görülmektedir” (Belet, 2005: ii). Yeni öğretim programı çerçevesinde ana dil öğretimine yönelik olarak Türkçe dersinde de etkinliklere dayalı, uygulamaya dönük yeni yaklaşımlar sergilenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda beyin temelli öğrenme yaklaşımı, eğitim-öğretim faaliyetlerinin sağlıklı bir zeminde yapılmasına imkân sağlayacak vazgeçilmez bir öğrenme yaklaşımıdır.

Sonuç ve Öneriler

- ❖ Bireylerde etkili, istendik yönde, kalıcı izli davranışların, yani anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi iyi bir eğitim-öğretim programıyla mümkündür. Bu programların uygulanması süreçlerinde öğretmen ve öğrencilere yönelik öğrenme modellerinin uygulanması ayrıca önem kazanmaktadır. Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, Türkçe derslerinde bireyin amaçlarına ulaşmasında bir araç öğrenme modelidir.
- ❖ Beyin temelli öğrenme yaklaşımı ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalarda, Türkçe derslerinde beyin temelli öğrenme yaklaşımının, geleneksel yönetime göre bilgilerin kalıcılığının sağlanması, öğrencilerin başarısının artırılması, akademik başarı, tutum, derse katılım gibi konularda önemli ölçüde başarıyı artırdığı, deney grubu ve kontrol gruplarına yapılan uygulamalar neticesinde bilimsel verilerle ortaya konmuştur.
- ❖ Beynin işlevlerini olumsuz yönde etkileyebilecek birtakım fizyolojik ve psikolojik unsurların olumsuz etkileri asgari düzeye düşürülmelidir. Beyin temelli öğrenme ilkeleri bağlamında öğrenme ve öğretme sürecinin esas kılınması, bu sürecin gerektirdiği şekilde öğrencilerin tüm duyu organlarını harekete geçirmelerinin sağlanması, beynin paralel işlemci özelliğinden faydalanılması, öğrenme ortamını olumsuz yönde etkileyen fizyolojik

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

ve psikolojik birtakım olumsuz durumların (açlık, stres, kaygı, korku vb.) ortadan kaldırılması etkili bir öğrenme eylemi için gereklidir.

- ❖ Beyin temelli öğrenme; öğrencilerin algılama ve anlama düzeylerine olumlu yönde etki ettiğinden, Türkçe derslerinin işlenişinde öğrencilerin, sosyal beceri, tutum, davranış, özgüven kazanma, öğrenmeye karşı güdülenme, stresin azalması, anlamlı öğrenme deneyimi ve Türkçe öğretim programının hedef kazanımlarının gerçekleştirilmesinde etkin rol oynar. İlköğretim I. ve II. kademe Türkçe derslerinde olabildiğince farklı strateji, yöntem ve tekniklerle, farklı etkinliklerle beyin temelli öğrenme ve öğretme yöntemlerine ağırlık verilmelidir.
- ❖ Türkçe derslerinde beyin temelli öğrenme yaklaşımının başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için, uygun ortam ve şartların sağlanması gerekmektedir; çünkü bu ortamda geleneksel eğitim anlayışı çerçevesinde oluşan bilginin ezberlenmesi değil, öğrenme eyleminin gerçekleşmesine bağlı olarak bilginin öğrenilmesi ve özümsemesi amaçlanmalı, beyin temelli öğrenme anlayışı bu çerçevede yapılandırılmalıdır. Öğrencilerin, öğrenme eylemine hazır olmalarında rehber görevinde olan öğretmenler, birinci derecede sorumluluk hissi duymak zorundadır. Aksi takdirde hedef kazanımların gerçekleştirilmesine bağlı öğrenme eylemi gerçekleştirilemez.
- ❖ Kamu ve özel okullarında görev yapan başta okul yöneticileri ve Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri olmak üzere, öğrencilere ve velilere yönelik olarak *beyin temelli öğrenme veya öğrenme psikolojisi, beyin temelli öğrenme yaklaşımının uygulanması* konularında eğitici birtakım seminer, kurs, konferans vb. eğitimler verilmelidir.
- ❖ Ülkemizde yeni eğitim programları ile ilgili olarak öğretmenler; örnek etkinlik bulamadıklarından, çoklu zekâ, yapılandırıcı öğrenme ve beyin temelli öğrenme yaklaşımı ile ilgili olarak yeterli bilgi birikime sahip olmadıklarından /olamadıklarından şikâyet etmektedirler. Bilgiye erişmenin nispeten daha kolay olduğu bilgi çağı dediğimiz bu çağda, bu tür mazeretler başarıya engel teşkil etmemelidir. MEB kılavuz kitapları iyi incelenmeli, teknolojik imkânlar yeterince kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- ALYILMAZ, C. (2010). *Türkçe Öğretiminin Sorunları*, *Turkish Studies Dergisi*, 5(3), 728-749.
- BAŞ, G. (2010). *Beyin Temelli Öğrenme Yönteminin İngilizce Dersinde Öğrencilerin Erişilerine ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*, *İlköğretim Online Dergisi*, 9(2), 488-507.
- BAŞTUĞ, M. (2007). *Beyin Temelli Öğrenme Kuramının İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- BELET, S. D. (2005). *Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerileri İle Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

- BELET, S. D. ve YAŞAR, Ş. (2007). Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu anlama ve Yazma Becerileri ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 69-86.
- CAİNE, R. N. ve CAİNE, G., (1994). *Teaching and The Human Brain* (Çev. G. Ülgen), California: Innovative Learning Publications, Addison – Wesley Pub. Co.(Akt. KUTLU, M. O. ve KORKMAZ, Ş. 2010)
- CAİNE, R. N. ve CAİNE, G. (2002). *Beyin Temelli Öğrenme*, Gülten Ülgen. (Çev. Ed). Ankara: Nobel Yayınları.
- ÇİFTPINAR, B. (2012). Brain-based Construct Approach in Second Language Learning. *İlköğretim Online*, 11(1), 107-117.
- DEMİREL, Ö. (2004). Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DHORİTY, L. F. ve JENSEN, E. (1998). *Joyful Fluency: Brain- Compatible Second Language Acquisition*. San Diego: The Brain Store Inc.
- DUMAN, B. (2007). *Neden Beyin Temelli Öğrenme*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- ERDURAN-AVCI, D. (2007). *Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımının İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Dersindeki Başarı, Tutum ve Bilgilerin Kalıcılığı Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- FİDAN, N. ve BAYKUL, Y. (1994). İlköğretimde Temel Öğrenme İhtiyaçlarının Karşlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 7-20.
- GÜNEŞ, F. (2012a). Bologna Süreci ile Yükseköğretimde Öngörülen Beceri ve Yetkinlikler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1), DOI: 10.5961/jhes.2012.026.
- GÜNEŞ, F. (2012b). Dil Öğretim Yaklaşımları ve Türkçe Öğretimindeki Uygulamalar. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 123-148.
- GÜNEŞ, F. (2013). Türkçede Metin Öğretimi Yerine Metinle Öğrenme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6(11), 603-637.
- HASRA, K. (2007). *Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımıyla Öğrenme Stratejilerinin Öğretiminin Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerisi Üzerindeki Etkisi*. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- JENSEN, E. (1998). *Teaching With The Brain In Mind*, Alexandria: ASCD (Association for Supervision and Curriculum Development).
- JENSEN, E. (2000). *Brain Based Learning*, San Diego: Brain Store Publishing.
- KUTLU, M. O. ve KORKMAZ, Ş. (2010). Beyin Temelli Öğrenmenin Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Uygulanması, *Ç. Ü Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 160-171.
- LAWSON, J.R. (2001). *Brain Based Learning*. Encyclopedia of Educational Technology. <http://coe.sdsu.edu/eet/articles/brainbased/start.htm> internet adresinden 01 Kasım 2006 tarihinde alınmıştır.(Akt. ERDURAN-AVCI, D. 2007)
- ÖZDEN, M. (2005). *Fen Bilgisi Dersinde Beyin Temelli Öğrenmenin Akademik Başarıya Ve Hatırlama Düzeyine Etkisi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- ÖZDEN, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*, (5. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

PEDER, P. (2009). *Türkçe Dersinde Beyin Temelli Öğrenme Modelinin Öğrenci Akademik Başarısı Üzerine Etkisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

VARIŞ, F. (1991). *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

YILMAZ, C. (2006). Beyin Odaklı Öğrenim ve Yabancı Dil Eğitimindeki Önemi, *Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi Tömer Dil Dergisi*, Sayı:131.

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri&kategoriget=atalst&kelimeget=beyin&hngget=tam erişim tarihi:19. 07. 2013).

<http://egitim.milliyet.com.tr/dil-beynin-neresinde/egitimdunyasi/detay/1687910/default.htm> erişim tarihi: 19.07.2013)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/3 Winter 2014

